

Konstytucja Słowenii

II. Prawa człowieka i podstawowych wolności

Artkuł 14

(równość wobec prawa)

Wszystkim, bez względu na narodowość, rasę, płeć, język, religię, polityczne lub inne przekonania, sytuację majątkową, urodzenie, wykształcenie, położenie społeczne lub inne okoliczności osobiste zapewnia się w Słowenii równe prawa człowieka i podstawowe wolności.

Wszyscy są równi w obliczu prawa.

Artykuł 15

(realizacja praw i ich granice)

Prawa człowieka i podstawowe wolności są na mocy niniejszej konstytucji realizowane bezpośrednio.

Jeśli konstytucja tak stanowi, lub jeśli wynika to z ich natury, sposób realizacji praw człowieka i podstawowych wolności może być określony ustawą.

Prawa człowieka i podstawowe wolności podlegają ograniczeniom tylko z uwagi na prawa innych i tylko w przypadkach określonych niniejszą konstytucją.

Zapewnia się sądową ochronę praw człowieka i podstawowych wolności a także prawo do uchylania następstw ich naruszenia.

Żadne z praw człowieka i podstawowych wolności regulowane w aktach prawnych obowiązujących w Słowenii nie może być ograniczone pod pozorem, iż nie jest uznane przez konstytucję, lub że konstytucja uznaje je w węższym zakresie.

Artykuł 16

(czasowe zawieszenie i ograniczenie praw)

Prawa człowieka i podstawowe wolności gwarantowane w niniejszej konstytucji mogą być czasowo zawieszane lub ograniczone, lecz tylko wyjątkowo w sytuacji wojny lub stanu wyjątkowego. Prawa człowieka i podstawowe wolności mogą być zawieszane lub ograniczone jedynie na okres trwania wojny lub stanu wyjątkowego w zakresie, jaki jest konieczny w okresie tego stanu oraz w taki sposób, iż wprowadzone środki nie spowodują powstania nierówności, których wyłączną podstawą będzie rasa, przynależność narodowa, płeć, język, religia, polityczne i inne przekonania, sytuacja majątkowa, urodzenie, wykształcenie, położenie społeczne lub inne okoliczności osobiste.

Postanowienie poprzedniego ustępu nie pozwala na czasowe zawieszenie lub ograniczenie praw określonych w artykułach 17, 18, 21, 27, 28, 29 i 41.

Artykuł 17

(nienaruszalność życia ludzkiego)

Życie ludzkie jest nienaruszalne. Kara śmierci w Słowenii nie istnieje.

Artykuł 18

(zakaz tortur)

Nikt nie może być poddawany torturom, nieludzkiemu lub poniżającemu karaniu lub traktowaniu. Na nikim nie można przeprowadzać eksperymentów medycznych lub naukowych bez jego swobodnie wyrażonej zgody.

Artykuł 19

(ochrona wolności osobistej)

Każdy ma prawo do wolności osobistej.

Nikogo nie można pozbawiać wolności, z wyjątkiem przypadków i zgodnie z procedurą określoną w ustawie.

Każdy pozbawiony wolności musi zostać niezwłocznie powiadomiony w języku ojczystym lub w języku, który rozumie o powodach tego pozbawienia. W możliwie najkrótszym czasie osoba pozbawiona wolności musi zostać na piśmie powiadomiona o powodach tego pozbawienia. Osoba ta musi zostać niezwłocznie poinformowana, że może odmówić składania wyjaśnień, że ma prawo do uzyskania pomocy lub porady prawnej ze strony swobodnie wybranego obrońcy oraz, że właściwy organ zobowiązany jest do powiadomienia, na jej żądanie, osoby jej najbliższe o fakcie pozbawienia wolności.

Artykuł 20

(postanowienie o tymczasowym aresztowaniu i czas jego trwania)

Osoba, co do której istnieją uzasadnione podejrzenia, że popełniła przestępstwo może zostać tymczasowo aresztowana, lecz tylko na podstawie postanowienia sądu i tylko, gdy jest to konieczne z uwagi na należyte prowadzenie postępowania karnego lub na bezpieczeństwo innych osób.

W czasie trwania tymczasowego aresztowania, lecz nie później niż w ciągu 24 godzin, osobie aresztowanej wręczyć należy pisemne postanowienie sądu uzasadniające dokonanie aresztowania. Osoba tymczasowo aresztowana ma prawo złożyć zażalenie na to postanowienie; sąd decyduje w tej sprawie w ciągu 48 godzin. Tymczasowe aresztowanie może trwać przez czas dopuszczony ustawą, lecz nie dłużej niż trzy miesiące licząc od dnia pozbawienia wolności. Sąd Najwyższy może przedłużyć czas trwania tymczasowego aresztowania o dodatkowe trzy miesiące.

Jeśli w tym czasie nie zostanie przedstawiony akt oskarżenia, podejrzanego należy zwolnić.

Artykuł 21

(ochrona osobowości i godności ludzkiej)

Zapewnia się poszanowanie osobowości i godności ludzkiej w postępowaniu karnym i w innych postępowaniach regulowanych prawem, łącznie z tymczasowym aresztowaniem i wykonaniem kary.

Zakazane jest stosowanie jakiegokolwiek przemocy w stosunku do osób pozbawionych wolności w tym również przemocy, której celem jest uzyskanie od nich przyznania się i oświadczeń.

Artykuł 22

(równa ochrona prawna)

Każdemu zapewnia się równą ochronę jego praw w postępowaniach przed sądami i innymi organami państwa, przed organami wspólnot lokalnych i przed osobami urzędowymi, które decydują o jego prawach, obowiązkach lub interesach prawnych.

Artykuł 23

(prawo do ochrony sądowej)

Każdy ma prawo do rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą o jego prawach i obowiązkach, a także o wniesionym przeciw niemu oskarżeniu.

Orzekać ma prawo tylko sędzia wyznaczony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz stosownie do zasad działania sądów.

Artykuł 24

(jawność rozprawy sądowej)

Rozprawy sądowe są jawne. Orzeczenia ogłaszane są publicznie. Wyjątki określa ustawa.

Artykuł 25

(uprawnienie do środków prawnych)

Każdy ma prawo wnoszenia odwołań i korzystania z innych środków prawnych przeciw orzeczeniom sądów i innych organów państwowych, organów wspólnot lokalnych oraz osób urzędowych, które decydują o jego prawach, obowiązkach lub interesach prawnych.

Artykuł 26

(prawo do odszkodowania)

Każdy, kto poniósł szkodę w związku z bezprawnymi działaniami urzędowymi lub jakimikolwiek czynnościami organu państwowego, organu wspólnoty lokalnej lub osoby urzędowej, ma prawo do odszkodowania.

Poszkodowany ma także prawo, zgodnie z ustawą, domagać się odszkodowania bezpośrednio od osoby, która szkodę wyrządziła.

Artykuł 27

(domniemanie niewinności)

Oskarżony o popełnienie przestępstwa jest uważany za niewinnego do czasu stwierdzenia jego winy prawomocnym wyrokiem sądowym.

Artykuł 28

(zasada legalizmu w prawie karnym)

Nikt nie może być karany z powodu czynu, który nie był uznany za przestępstwo lub za

który nie groziła kara w czasie jego popełnienia.

Czyny karalne i grożące za nie kary są określone przez ustawę obowiązującą w chwili popełnienia czynu, chyba że nowa ustawa jest względniejsza dla sprawcy.

Artykuł 29

(gwarancje prawne w postępowaniu karnym)

Każdy oskarżony o popełnienie przestępstwa ma, na zasadzie równości, prawa do:

- posiadania wystarczającego czasu i możliwości do przygotowania swojej obrony;
- bycia sądzonym w swojej obecności, do samodzielnej obrony lub do obrony powierzonej pełnomocnikowi prawnemu;
- przedstawiania wszystkich dowodów przemawiających na jego korzyść;
- ochrony przed przymuszaniem do świadczenia przeciw sobie lub przeciw swoim bliskim lub do przyznawania się do winy.

Artykuł 30

(prawo do rehabilitacji i odszkodowania)

Każdy, kto został niesłusznie skazany za przestępstwo lub pozbawiony wolności bez uzasadnionych przyczyn ma prawo do rehabilitacji, do odszkodowania oraz posiada inne prawa przewidziane w ustawie.

Artykuł 31

(zakaz ponownego orzekania w tej samej sprawie)

Nikogo nie można ponownie sądzić lub karać za ten sam czyn przestępczy, jeśli poprzednio sprawa została umorzona, jeśli oskarżenie zostało cofnięte albo, jeśli został on prawomocnie uniewinniony lub skazany.

Artykuł 32

(wolność zmieniania miejsca pobytu)

Każdy ma prawo do swobodnej zmiany miejsca pobytu i wyboru miejsca zamieszkania, do opuszczenia kraju i do powrotu zgodnie ze swoją wolą.

Prawo to może być ograniczone jedynie przez ustawę i tylko wówczas, gdy jest to niezbędne z uwagi na wymogi postępowania karnego, ochronę przed szerzeniem się chorób zakaźnych, ochronę porządku publicznego lub z uwagi na wymogi obronności państwa.

Ustawa może ograniczyć prawo cudzoziemców do wjazdu na teren państwa i czas przebywania w nim.

Artykuł 33

(prawo własności prywatnej i dziedziczenia)

Zapewnia się prawo własności prywatnej i dziedziczenia.

Artykuł 34

(prawo do godności osobistej i bezpieczeństwa)

Każdy ma prawo do godności osobistej i bezpieczeństwa.

Artykuł 35

(ochrona prywatności i praw osobistych)

Każdemu zapewnia się nietykalność cielesną i integralność psychiczną, prawo do prywatności oraz inne prawa osobiste.

Artykuł 36

(nietykalność mieszkania)

Mieszkanie jest nietykalne.

Nikt bez nakazu sądowego nie może wejść do cudzego mieszkania lub na cudzy teren, ani dokonywać tam przeszukania wbrew woli osoby nim dysponującej.

Osoba, która dysponuje mieszkaniem lub terenem albo jej przedstawiciel ma prawo być obecna podczas przeszukania.

Przeszukania można dokonywać jedynie w obecności dwóch świadków.

W przypadkach określonych ustawą, osoby urzędowe są upoważnione do wejścia do cudzego mieszkania lub na cudzy teren bez nakazu sądowego i, wyjątkowo pod nieobecność świadków, mogą dokonywać przeszukiwania, jeśli jest to bezwzględnie konieczne w trakcie bezpośredniego pościgu za sprawcą czynu przestępczego lub w celu ochrony ludzi i mienia.

Artykuł 37

(ochrona tajemnicy korespondencji i innych środków porozumiewania się)

Zapewnia się tajemnicę korespondencji i porozumiewania się za pomocą innych środków.

Na podstawie ustawy i gdy jest to konieczne dla podjęcia albo prowadzenia postępowania karnego lub dla bezpieczeństwa państwa, sąd może zezwolić na podjęcie czynności naruszających na określony czas tajemnicę korespondencji i porozumiewania się za pomocą innych środków oraz prawo do prywatności.

Artykuł 38

(ochrona danych osobowych)

Zapewnia się ochronę danych osobowych. Zakazane jest wykorzystywanie danych osobowych sprzeczne z celem, dla którego zostały zebrane.

Zasady zbierania, przetwarzania i wykorzystywania a także kontroli oraz ochrony poufności danych osobowych określa ustawa.

Każdy ma prawo zapoznać się z dotyczącymi go danymi osobowymi oraz ma prawo do sądowej ochrony przed ich nadużyciem.

Artykuł 39

(wolność wypowiedzi)

Zapewnia się wolność wyrażania myśli, wolność słowa i wystąpień publicznych, druku oraz innych form rozpowszechniania informacji i opinii. Każdy ma prawo w swobodny sposób zbierać, otrzymywać oraz rozpowszechniać informacje i opinie.

Z wyjątkiem przypadków określonych ustawą każdy może uzyskiwać informacje o znaczeniu publicznym, o ile wykaże istnienie interesu prawnego znajdującego oparcie w ustawie.

Artykuł 40

(prawo do sprostowania i odpowiedzi)

Osobom, organizacjom lub organom, których prawa lub interes zostały naruszone publikacją zapewnia się prawo do uzyskania sprostowania oraz prawo do odpowiedzi na opublikowaną informację.

Artykuł 41

(wolność sumienia)

Każdemu przysługuje wolność praktykowania religii i innych wierzeń prywatnie bądź publicznie.

Nikt nie jest zobowiązany do określenia swojej religii lub innych wierzeń.

Rodzice mają prawo zapewnić dzieciom wychowanie religijne i moralne zgodne ze swoimi przekonaniami. Wychowanie dziecka mające na uwadze zasady religijne i moralne musi uwzględniać jego wiek, stopień dojrzałości a także wolność jego sumienia, wyznania oraz inne wierzenia i przekonania.

Artykuł 42

(wolność zgromadzeń i stowarzyszeń)

Zapewnia się wolność pokojowego gromadzenia się i udziału w zgromadzeniach publicznych.

Każdy ma prawo do swobodnego stowarzyszania się z innymi.

Prawa te mogą być ustawowo ograniczone ze względu na bezpieczeństwo państwa, bezpieczeństwo publiczne lub ochronę przed szerzeniem się chorób zakaźnych.

Zawodowi członkowie sił zbrojnych i policji nie mogą należeć do partii politycznych.

Artykuł 43

(prawa wyborcze)

Prawo wyborcze jest powszechne i równe.

Każdy obywatel, który ukończył 18 lat ma prawo głosować i być wybranym.

Ustawa może określić w jakich przypadkach i na jakich zasadach prawa wyborcze przysługują cudzoziemcom.

Artykuł 44

(współdziałanie w kierowaniu sprawami publicznymi)

Każdy obywatel ma prawo, zgodnie z ustawą, bezpośrednio lub przez swoich przedstawicieli współdziałać w kierowaniu sprawami publicznymi.

Artykuł 45

(prawo petycji)

Każdy obywatel ma prawo przedkładać petycje i podejmować inne inicjatywy o znaczeniu społecznym.

Artykuł 46

(prawo do zastrzeżeń sumienia)

Prawo do powoływania się na zastrzeżenia sumienia jest dopuszczalne w przypadkach określonych ustawą, o ile nie ogranicza to praw i wolności innych.

Artykuł 47

(ekstradycja)

Obywatele Słowenii nie podlegają ekstradycji. Cudzoziemcy mogą być poddani ekstradycji jedynie w przypadkach przewidzianych w wiążących Słowenię umowach międzynarodowych.

Artykuł 48

(azyl)

W granicach określonych ustawami zapewnia się prawo azylu cudzoziemcom i bezpaństwowcom prześladowanym z powodu ich działalności na rzecz praw człowieka i podstawowych wolności.

Artykuł 49

(wolność pracy)

Zapewnia się wolność pracy.

Każdemu przysługuje wolność wyboru zatrudnienia.

Wszystkie miejsca pracy są w równym stopniu dostępne dla każdego.

Zakazana jest praca przymusowa.

Artykuł 50

(prawo do zabezpieczenia społecznego)

Obywatele, którzy wypełniają warunki określone ustawą mają prawo do zabezpieczenia społecznego.

Państwo organizuje obowiązkowe zdrowotne, inwalidzkie, emerytalne i inne ubezpieczenia społeczne oraz zapewnia ich funkcjonowanie.

Weteranom wojny i ofiarom prześladowań wojennych przysługuje szczególna ochrona określona w ustawie.

Artykuł 51

(prawo do ochrony zdrowia)

Każdy ma prawo do ochrony zdrowia na zasadach określonych ustawą.

Ustawa określa zasady finansowania ochrony zdrowia ze środków publicznych.

Z wyjątkiem przypadków określonych ustawą, nikogo nie można zmuszać do poddania się leczeniu.

Artykuł 52

(prawa osób niepełnosprawnych)

Osobom niepełnosprawnym zapewnia się, zgodnie z ustawą, zabezpieczenie egzystencji i przysposobienie do pracy.

Dzieci dotknięte upośledzeniem fizycznym lub umysłowym oraz inne poważnie upośledzone osoby mają prawo do nauki i przysposobienia do prowadzenia czynnego życia społecznego.

Kształcenie i przysposobienie, o których mowa w poprzednim ustępie, są finansowane ze środków publicznych.

Artykuł 53

(małżeństwo i rodzina)

Związek małżeński opiera się na równych prawach małżonków. Związek małżeński zawierany jest przed upoważnionym organem państwowym.

Małżeństwo i wynikające z niego stosunki prawne oraz stosunki prawne w rodzinie i związkach pozamałżeńskich reguluje ustawa.

Państwo otacza opieką rodzinę, macierzyństwo, ojcostwo, dzieci i młodzież oraz tworzy niezbędne warunki do realizacji tej opieki.

Artykuł 54

(prawa i obowiązki rodziców)

Prawem i obowiązkiem rodziców jest utrzymanie, wykształcenie i opieka nad dziećmi. Rodzicom można odebrać lub ograniczyć to prawo i obowiązki jedynie z powodów określonych

w ustawie i jedynie w celu ochrony interesów dziecka.

Dzieci urodzone poza związkiem małżeńskim mają te same prawa co dzieci urodzone w małżeństwie.

Artykuł 55

(wolność decyzji o narodzinach dzieci)

Każdemu przysługuje wolność decydowania o urodzeniu dziecka.

Państwo zapewnia każdemu możliwość urzeczywistnienia tej wolności oraz stwarza warunki pozwalające rodzicom na dokonanie swobodnego wyboru co do urodzenia dziecka.

Artykuł 56

(prawa dzieci)

Dzieci korzystają ze szczególnej ochrony i opieki. Dzieci korzystają z praw człowieka i podstawowych wolności stosownie do wieku i stopnia dojrzałości.

Zapewnia się szczególną ochronę dzieci przed ekonomicznym, społecznym, fizycznym, psychicznym i innym wyzyskiem i bezprawnym wykorzystywaniem. Zasady tej ochrony określa ustawa.

Dzieci i młodzież, nad którą rodzice nie sprawują opieki, która pozbawiona jest rodziców lub, która nie jest otoczona właściwą opieką rodziny korzysta ze szczególnej, określonej ustawą, ochrony ze strony państwa.

Artykuł 57

(wychowanie i nauczanie)

Nauczanie jest wolne.

Nauka w szkołach podstawowych jest obowiązkowa i jest finansowana ze środków publicznych.

Państwo stwarza wszystkim obywatelom możliwość zdobycia odpowiedniego wykształcenia.

Artykuł 58

(autonomia uniwersytetów i innych szkół wyższych)

Uniwersytety państwowe i inne szkoły wyższe posiadają autonomię.

Sposób ich finansowania określa ustawa.

Artykuł 59

(wolność nauki i sztuki)

Zapewnia się wolność nauki i twórczości artystycznej.

Artykuł 60

(prawa twórcze)

Zapewnia się ochronę praw autorskich i innych praw, których źródłem jest działalność artystyczna, naukowa, badawcza i wynalazcza.

Artykuł 61

(manifestowanie przynależności narodowej)

Każdy ma prawo do swobodnego manifestowania swojej przynależności narodowej lub wspólnoty narodowej, do dawania wyrazu swojej kulturze i do jej popierania oraz do używania własnego języka i pisma.

Artykuł 62

(prawo do używania własnego języka i pisma)

Każdy, urzeczywistniając swoje prawa i obowiązki a także występując przed organami państwa i innymi organami, które realizują zadania publiczne, ma prawo, w sposób określony ustawą, posługiwać się własnym językiem i pismem.

Artykuł 63

(zakaz nawoływania do nierównoprawnego traktowania, do nietolerancji, przemocy i wojny)

Sprzeczne z konstytucją jest jakiegokolwiek nawoływanie do nierównoprawnego traktowania oraz zachęcanie do nienawiści i nietolerancji z powodów narodowych, rasowych, religijnych lub innych.

Sprzeczne z konstytucją jest nawoływanie do przemocy i wojny.

Artykuł 64

(szczególne prawa autochtonicznych wspólnot narodowych włoskiej i węgierskiej w Słowenii)

Autochtonicznym wspólnotom narodowym włoskiej i węgierskiej oraz ich członkom zapewnia się prawo do swobodnego posługiwania się symbolami narodowymi, do zakładania organizacji mających na celu kultywowanie ich narodowej tożsamości oraz do rozwoju gospodarczego, kulturalnego, działalności naukowo-badawczej a także działalności w dziedzinie informacji publicznej i publikacji. Obie te wspólnoty i ich członkowie mają, zgodnie z ustawą, prawo do wychowywania i nauczania we własnym języku, a także do planowania i rozwijania programów tego wychowywania i nauczania. Ustawa określi regiony, w których nauczanie w dwu językach jest obowiązkowe. Wspólnotom narodowym i ich członkom zapewnia się prawo do utrzymywania więzi z ich ojczystymi narodami i państwami. Państwo popiera finansowo i moralnie urzeczywistnienie tego prawa.

W regionach, w których żyją wspólnoty narodowe, ich członkowie mogą tworzyć organizacje samorządowe dla realizacji swoich praw. Państwo może, na wniosek wspólnot narodowych, zlecić organizacjom samorządowym wykonywanie określonych zadań należących do kompetencji państwa i zapewnić im środki realizacji tych zadań.

Wspólnoty narodowe są bezpośrednio reprezentowane w organach przedstawicielskich samorządów lokalnych i w Zgromadzeniu Państwowym.

Ustawa określi położenie i sposób realizacji praw narodowych wspólnot włoskiej i węgierskiej w regionach, w których zamieszkują, obowiązki samorządowych wspólnot lokalnych w realizacji tych praw, jak również prawa przysługujące członkom wspólnot narodowych zamieszkałym poza ich regionami. Zapewnia się prawa obu wspólnot narodowych i ich członków bez względu na ich liczbę.

Ustawy, inne akty normatywne oraz akty, które dotyczą realizacji praw przysługujących narodowym wspólnotom włoskiej i węgierskiej, z mocy niniejszej konstytucji nie mogą być wydawane bez zgody przedstawicieli zainteresowanej wspólnoty lub wspólnot narodowych.

Artykuł 65

(położenie i szczególne prawa wspólnoty Romów w Słowenii)

Położenie i szczególne prawa wspólnoty Romów, którzy mieszkają w Słowenii określa ustawa.

(Publikacja: 19-05-2002 Ostatnia zmiana: 08-11-2003)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,268) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,268>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora.

Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach

informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl